

Van Rechtsonder naar Linksboven. Over verschuivingen en toeëigeningen in mode- en reclamefotografie.

lezing, tentoonstelling, publicatie
vr 28 nov 2008 14.00 u – kapel
akv|stjoost breda

Op 28 november 2008 verschijnt de publicatie van rechtsonder naar linksboven.

64 pagina's met een overzicht van ong 200 mode-advertenties geordend op thema's en geanalyseerd door Joke Robaard in samenwerking met Camiel van Winkel en Jaap van Triest.

Vanwege de verschijning van deze publicatie organiseert het lectoraat beeldende kunst een gastlezing en een overzichtstentoonstelling van de 60 folders die Joke in de loop der jaren produceerde. Alle bezoekers van de lezing ontvangen een exemplaar van de publicatie.

Blader een serie tijdschriften door uit begin jaren 70 tot op heden en je beseft dat er ondanks grote veranderingen en versnellingen in de mode er ook hele trage processen in representatie en gedrag uit de distilleren zijn. Wanneer je langs een fotomodel heen kijkt, stuit je op gekozen achtergronden en décors, die voortdurend blijven opduiken. Volgens Roland Barthes worden ze aangedreven door

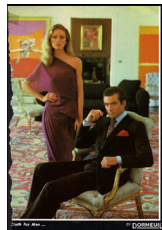
de grote betekenaars Geografie, Geschiedenis, Natuur en Kunst. De laatste wordt heel expliciet door modebladen ingezet om als betekenisvolle achtergrond te fungeren, maar toont tegelijkertijd welke kunstwerken belangrijk worden gevonden op dat moment. Er resten twee vragen: hoe wordt de kunst hedentendage nog als achtergrond opgevoerd en hoe valt daar een kaart van te maken die de tijdsveranderingen kan tonen? Heel vaak duikt een atelier (vrijgevochten bestaan) of galerie (luxe) op of trekt een beroemde hedendaagse kunstenaar (of kunstverzamelaar) haute couture aan voor de foto. Robaard toont voorbeelden waarin mode zelfs totaal ontbreekt... Een eyeopener voor beeldend kunstenaars, fotografen en ontwerpers.

'Kunstenaar en fotograaf Joke Robaard is geïnteresseerd in menselijke relaties en netwerken. Ze ›regisseert‹ personen in bepaalde posities en patronen ten opzichte van elkaar of brengt via kleding in kaart hoe en waar verbanden liggen. Aan de basis van dit werk ligt een enorme verzameling beelden en teksten die betrekking hebben op het kledinggedrag van mensen. Robaard verzamelt deze niet onder de noemer ›mode‹, maar wil weten hoe kleding werkt.'^(Valiz)

'Het is voor haar een kwestie van proefondervindelijk onderzoeken met levende zetstukken hoe mensen zich in sociale situaties tot elkaar verhouden middels houding, gedrag, blikken en kleding.'^(Alex de Vries)

Joke Robaard is tevens kunstenaar/onderzoeker/docent theorie, afdeling TXT, Gerrit Rietveld Academie Amsterdam.

advertentie *Cloth for men by Dormeuil*
Vogue U.K. 1982 foto Victor Skrebneski
echtbaar met op de achtergrond een schilderij van Francis Bacon

modefoto ...smaller Tops round the body.
Amerikaanse *Vogue* 1974 foto Arthur Elgort
model zittend voor zeefdruk Andy Warhol
(afgebeeld is Elvis Presley, 1963)

modefoto *Looking terrific...in active pursuits. A day in the life... here, a decorative arts curator at a top auction house. And a day look that goes non-stop.*
Amerikaanse *Vogue* 1984 foto Andrea Blanch
model zittend voor schilderij Jean Michel Basquiat (1960-88)

advertentie *Comme des Garçons*
Amerikaanse *Vogue* 1987 foto the estate of André Kertesz •
2e uit reeks advertenties van CdG, waarin kleding in z'n geheel is weggelaten • André Kertesz (1894-1985) was kort tevoren overleden • alleen de naam *Comme des Garçons* is in het beeld geplaatst

reclamecampagne Prada
2008

Written Clothing

"A leather belt, with a rose stuck in it, worn above the waist, on a soft shetland dress."

I. THE THREE GARMENTS

1.1. Image-clothing and written clothing

I open a fashion magazine; I see that two different garments are being dealt with here. The first is the one presented to me as photographed or drawn—it is image-clothing. The second is the same garment, but described, transformed into language; this dress, photographed on the right, becomes on the left: a leather belt, with a rose stuck in it, worn above the waist, on a soft shetland dress; this is a written garment. In principle these two garments refer to the same reality (this dress worn on this day by this woman), and yet they do not have the same structure,¹ because they are not made of the same substances and because, consequently, these substances do not have the same relations with each other: in one the substances are forms, lines, surfaces, colors, and the relation is spatial; in the other, the substance is words, and the relation is, if not logical, at least syntactic; the first structure is plastic, the second verbal. Is this to say that each of these structures is indistinguishable from the general system from which it derives—image-clothing from photography, written

¹ It would be preferable to have only objects to define and not words; but since so much is expected today from the word structure, we will assign it here the meaning it has in linguistics: "an autonomous entity of internal dependencies" (L. Hjelmslev, *Essays in Linguistics*, 1959).

openingspagina Roland Barthes,
The Fashion System (Système de la mode), 1967)

Roland Barthes (1915-1980) Frans literatuurcriticus en literatuurtheoreticus, semioticus en filosoof, beïnvloed door semiotiek en structuralisme. Zijn werk zou van grote invloed zijn op het poststructuralisme. Belangrijke werken zijn onder andere de essaybundel *Mythologies (Mythologieën)* uit 1957 en *La mort de l'auteur (De dood van de auteur)* uit 1968. Ook schrijft hij artikelen voor het literaire tijdschrift *Tel Quel*. Eind jaren zestig geeft Barthes oa lezingen in Japan en de Verenigde Staten. In 1977 krijgt hij een hoge positie aan het Collège de France. Zijn laatste boek is *La chambre claire (De lichtende kamer)* uit 1980. Het essay *La mort de l'auteur*, waarin hij de auteur doodverklaart, is waarschijnlijk zijn bekendste werk. Hiermee bedoelt hij dat de auteur van een tekst niet de betekenissen in een tekst legt die een lezer uit de tekst haalt, maar dat de lezer zelf betekenissen aan de tekst geeft en zelfs voortdurend verschillende betekenissen vindt: 'The birth of the reader must be at the cost of the death of the Author.' De autoriteit van één auteur zou betekenen dat een tekst slechts één interpretatie kent, maar er zijn meerdere interpretaties mogelijk. De tekst ontstaat zelfs pas tijdens het lezen van de tekst. Door de auteur dood te verklaren, kan de lezer worden bevrijd van een eenzijdige interpretatie. Dit essay heeft voor een ommekeer in de media- en literatuurwetenschappen gezorgd, van aandacht voor de auteur achter een werk naar aandacht voor de lezer, en wordt beschouwd als een van de eerste post-structuralistische werken.

advertentie Helmut Lang
Italiaanse *Vogue* 1998 foto Bruce Weber
beeldend kunstenaar Louise Bourgeois gefotografeerd door Bruce Weber • eind jaren 90 vergezeld Helmut Lang (1956) zijn collecties van publiciteitscampagnes die steeds het beheer van de fotografie aan de orde stelden • hij herintroduceerde werk van fotografen Robert Mapplethorpe [the estate of] en Bruce Weber • Louise Bourgeois noemde hij een vriendin en collega, zij exposeerden samen, met Jenny Holzer

modefoto *Dans la galerie, en jupe à volants en mousseline de soie (kleding John Galliano)*
Marie Claire 2007 foto anoniem, 'dank aan Hosfelt gallery, New York' • de beeldende kunst is hier teken / betekenisloos geworden